SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 2013

267/2013

Valtioneuvoston asetus

joukkoliikenteen valtionavustuksista

Annettu Helsingissä 11 päivänä huhtikuuta 2013

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tällä asetuksella säädetään valtion talousarvion mukaisen joukkoliikenteen valtionavustusmäärärahan myöntämisen perusteista.

Valtionavustuksesta säädetään lisäksi valtionavustuslaissa (688/2001).

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *toimivaltaisella viranomaisella* joukkoliikennelain (869/2009) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia lukuun ottamatta suuria kaupunkiseutuja tai keskisuuria kaupunkiseutuja siten kuin ne 2 ja 3 kohdassa määritellään;

2) *suurella kaupunkiseudulla* Helsingin seudun liikenne kuntayhtymää sekä Oulun, Tampereen ja Turun kaupunkeja;

3) *keskisuurella kaupunkiseudulla* Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kotkan, Kouvolan, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Porin sekä Vaasan kaupunkeja;

4) *palvelulinjalla* sellaista rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä palvelusopimusasetus, mukaista liikennettä, jonka reitti on erityisesti suunniteltu, ja jossa käytetty ajoneuvo on valittu ja kuljettaja on koulutettu tai valittu iäkkäiden ja vammaisten asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen;

5) *kutsujoukkoliikenteellä* sellaista palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä, jota harjoitetaan etukäteen tehdystä tilauksesta etukäteen määritellyllä alueella, joka on jatkuvaluonteista ja jonka reitti ja aikataulu määräytyvät tilausten perusteella taikka 6 kohdassa tarkoitetun matkapalvelukeskuksen tai muun yhdistelypalvelun toimenpiteiden avulla;

6) *matkapalvelukeskuksella* kunnan itse tai ostopalveluna järjestämää palvelupistettä:

a) jossa otetaan vastaan asiakkailta tai julkisyhteisöiltä tulevia kuljetustilauksia;

b) josta asiakkaat voidaan ohjata käyttämään heidän tarpeisiinsa soveltuvaa joukkoliikennettä;

c) jossa matkoja yhdistellään matkaketjuiksi tai suunnitellaan reittejä asiakkailta tai julkisyhteisöiltä tulevien tilausten perusteella; ja

d) josta yhdistämällä syntyvät liikennekokonaisuudet välitetään ajettaviksi;

7) *matkakeskuksella* henkilöliikenteen eri

liikennemuotojen yhteistä asemaa tai yhteistyössä toimivien erillisten asemien kokonaisuutta:

a) joka on tärkeä henkilöliikenteen risteysasema, ja

b) jolta on saatavilla ainakin rautatieliikenteen, linja-autojen paikallis- ja kaukoliikenteen ja taksien liikennepalveluja sekä liikennepalvelujen käyttöön liittyviä muita palveluja, joita ovat ainakin lipunmyynti ja reittija aikatauluinformaatio;

8) *kaupunkimaisella paikallisliikenteellä* palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä, joka palvelee ensisijaisesti taajama-alueen sisäisiä matkustustarpeita, jota ajetaan vähintään kuusi vuoroa päivässä ja jonka vuorovälit ovat korkeintaan kaksi tuntia tai joka on edellä tarkoitettuun liikenteeseen integroitu palvelulinja;

9) *seutulipulla* henkilökohtaista matkalippua:

a) joka on kunnan kaikille asukkaille myytävä kausilippu, joka on kaikille samanhintainen tai jonka hinta vaihtelee hintavyöhykkeiden mukaan;

b) jonka kelpoisuusalue muodostuu kaupungista ja sitä ympäröivästä työssäkäyntialueesta; ja

c) joka kelpaa kaikessa tai lähes kaikessa kelpoisuusalueen liikenteessä;

10) *kaupunkilipulla* henkilökohtaista matkalippua:

a) joka on kunnan asukkaille tai tietylle asukasryhmälle myytävä kausilippu tai sarjalippu, joka on kaikille tai koko asiakasryhmälle samanhintainen tai jonka hinta vaihtelee hintavyöhykkeiden mukaan;

b) jonka kelpoisuusalueena on kaupunki tai taajama-alue, jossa on kaupunkimaista paikallisliikennettä;

c) joka kelpaa kaikessa tai lähes kaikessa kelpoisuusalueen sisäisessä liikenteessä, ja

d) joka voi kelvata myös muussa alueella ajettavassa liikenteessä;

11) *työmatkalipulla* henkilökohtaista matkalippua:

a) joka on kausilippu tai sarjalippu;

b) joka kelpaa kahdella matkalla työpäivää kohden lipunhaltijan asunnon ja työpaikan välisellä matkalla kaikessa tai lähes kaikessa liikenteessä; ja

c) jolla maksettu matka voi olla vaihdoton tai vaihdollinen;

12) *pääkaupunkiseudun liityntälipulla* henkilökohtaista matkalippua, joka:

a) on kausilippu;

b) myydään Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän ja kuntayhtymään kuulumattoman kunnan välisen lippuyhteistyösopimuksen perusteella kunnan asukkaalle alennettuun hintaan;

c) kelpaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän sisäisessä liikenteessä;

d) edistää julkisen liikenteen matkaketjun toimivuutta tai eri joukkoliikennemuotojen välistä yhteistyötä; ja

13) *liikkumisen ohjauksella* toimintaa, jonka tarkoituksena on ihmisten kulkutapavalintoihin vaikuttaminen tiedollisen ohjauksen, markkinoinnin ja palvelujen kehittämisen kautta.

3 §

Valtionavustuksen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtionavustusta voidaan myöntää:

1) palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen järjestämiseen;

2) matkalippujen hinnanalennuksiin ja hintavelvoitteiden korvaamiseen;

3) joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin;

4) joukkoliikenteen suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin;

5) suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja kehittämiseen;

6) keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuina joukkoliikenteen kehittämishankkeina pidetään:

1) palvelulinjojen perustamista ja kutsujoukkoliikenteen käynnistämistä;

2) matkapalvelukeskusten perustamista;

3) joukkoliikenteen informaatiojärjestelmien kehittämistä;

4) matkakeskusten, muiden henkilöliikenteen asemien sekä vaihtopysäkkien suunnittelua.

Muuhun joukkoliikenteen kehittämiseen

voidaan myöntää valtionavustusta siten kuin 13 §:ssä säädetään.

4 §

Palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen järjestämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen järjestämiseen, jos liikenne on:

1) kaupunkimaista paikallisliikennettä;

2) linja-autolla tai taksilla hoidettavaa kuntarajat ylittävää liikennettä; tai

3) kunnan sisäistä kuntakeskuksen ja taajamien välistä liikennettä.

Myönnettäessä valtionavustusta 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun liikenteen järjestämiseen kyseessä on oltava alueellinen peruspalveluyhteys, joka tyydyttää eri väestöryhmien matkustustarpeita.

Valtionavustusta voidaan myöntää toimivaltaiselle viranomaiselle sen toimivalta-alueen sisäiseen liikenteeseen edellyttäen, että liikenne täyttää 1 momentin mukaiset vaatimukset. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään liikennepalvelun hankinnasta aiheutuvia nettokustannuksia. Jos kyseessä on ilman tarjouskilpailua tehty hankinta, hyväksyttävinä kustannuksina pidetään korvauksia nettokustannuksista, jotka ovat palvelusopimusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan ja palvelusopimusasetuksen liitteen mukaisia.

5 §

Matkalippujen hinnanalennuksiin myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää seutu-, kaupunki- ja työmatkalippujen sekä pääkaupunkiseudun liityntälippujen hinnanalennuksiin edellyttäen, että:

1) kunta osallistuu hinnanalennuksen rahoittamiseen ainakin valtionavustuksen suuruisella osuudella;

2) lippu on tarkoitettu säännölliseen matkustukseen;

3) maksuvälineenä käytetään älykorttia tai vastaavaa digitaalista lippujärjestelmää, joka tukee elektronisten maksujärjestelmien avoimuutta ja yhteensopivuutta.

Edellä 1 momentin 3 kohdan mukaisesta vaatimuksesta voidaan poiketa linja-autoliikenteen ja rautatieliikenteen lippujärjestelmäyhteistyökokeilujen osalta.

Valtionavustusta voidaan myöntää toimivaltaiselle viranomaiselle, kunnalle ja kuntayhtymälle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 48 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään palvelusopimusasetuksen mukaisia hintavelvoitteen täyttämisestä maksettavia korvauksia. Pääkaupunkiseudun liityntälippujen hyväksyttävinä kustannuksina pidetään lippuyhteistyösopimuksen mukaisia hinnanalentamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Hyväksyttävinä kustannuksina ei pidetä sellaisia kustannuksia, joihin kunta saa avustusta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) tai opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) nojalla tai jotka korvataan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaan.

6 §

Palvelulinjan perustamiseen ja kutsujoukkoliikenteen käynnistämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi palvelulinjan perustamiseen ja kutsujoukkoliikenteen käynnistämiseen edellyttäen, että palvelu on yleisesti käytettävissä.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuk-

sista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään liikenteen suunnittelusta ja liikennepalvelujen tuottamisesta aiheutuvia nettokustannuksia.

7 §

Matkapalvelukeskusten perustamiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää matkapalvelukeskusten perustamiseen enintään kahden vuoden ajaksi edellyttäen, että matkapalvelukeskus:

1) ensisijaisesti ohjaa asiakkaan käyttämään hänen tarpeisiinsa soveltuvaa olemassa olevaa liikennettä;

2) toissijaisesti ohjaa asiakkaan yhdistettyyn kuljetukseen;

3) viime kädessä ohjaa asiakkaan käyttämään erilliskuljetusta siinä tapauksessa että 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu vaihtoehto on soveltumaton asiakkaan erityisistä tarpeista johtuen tai sen vuoksi, että tilausten perusteella ei saada syntymään liikennekokonaisuutta.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtioavustusta voidaan myöntää enintään 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään matkojen yhdistelykustannuksia.

8 §

Joukkoliikenteen informaatiojärjestelmien kehittämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen informaatiojärjestelmien kehittämiseen enintään kolmen vuoden ajaksi.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään suunnittelusta, projektinhallinnasta sekä ohjelmistojen ja laitteiden hankinnasta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi hyväksyttävinä kustannuksina pidetään kustannuksia, jotka aiheutuvat toimintaesteisille tai liikkumisesteisille soveltuvista ratkaisuista.

9 §

Joukkoliikenteen valtakunnallisen maksujärjestelmän kehittämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen valtakunnallisen maksujärjestelmän kehittämiseen enintään kolmen vuoden ajaksi.

Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään suunnittelusta, projektihallinnasta sekä ohjelmistojen hankinnasta aiheutuvia kustannuksia.

10 §

Matkakeskuksen suunnitteluun sekä vaihtopysäkin ja henkilöliikenteen muun aseman suunnitteluun myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen matkakeskuksen suunnitteluun kunnalle, kuntayhtymälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää 1 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään suunnittelusta, projektinhallinnasta sekä matkustajainformaatiota, liityntäpysäköintiä ja esteettömyyttä parantavien ratkaisujen toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Valtionavustusta voidaan myöntää myös vaihtopysäkin tai muun henkilöliikenteen aseman suunnitteluun. Valtionavustusta voidaan myöntää muille toimivaltaisille viranomaisille kuin suurille ja keskisuurille kaupunkiseuduille, kunnalle, kuntayhtymälle

sekä muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää vaihtopysäkin tai aseman sijaintipaikan toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtionavustusta voidaan myöntää 3 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia suunnittelukustannuksista.

11 §

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja kehittämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja kehittämiseen. Tuki on tarkoitettu käytettäväksi Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymään kuuluvien sekä Tampereen, Turun ja Oulun seutujen kuntien toimivalta-alueen joukkoliikenteen parantamiseen ja kehittämiseen. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että valtion rahoitus kytketään pitkäjänteisiin joukkoliikenteen kehittämisohjelmiin ja -toimiin, joilla voidaan varmistaa rahoituksen vaikuttavuus ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Rahoituksen tulee nostaa seutujen joukkoliikenteen palvelutasoa ja siten lisätä joukkoliikenteen käyttöä ja markkinaosuutta sekä parantaa sen kilpailukykyä. Avustuksen ensisijaisena jakoperusteena käytetään suurten kaupunkiseutujen asukasmääriä. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään liikennetarjonnan kehittämisestä, liityntäliikenteen toimintaedellytysten parantamisesta, liikenteen hoidon tehostamisesta, lippujärjestelmän kehittämisestä, lipun hintojen alentamisesta sekä matkustajapalvelujen parantamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Tampereen ja Turun kaupungeille valtionavustusta voidaan myöntää pikaraitiotien suunnitteluun enintään 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään raitiotien suunnittelusta aiheutuvia konsulttityön kustannuksia.

Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään myös 4—10 §:ssä määritellyistä käyttötarkoituksista aiheutuneita kustannuksia.

12 §

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen edellyttäen, että asianomainen kaupunki, Liikennevirasto ja toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ovat tehneet aiesopimuksen joukkoliikenteen kehittämisohjelman toteuttamisesta siten, että kehittämisohjelman tavoitteena on houkutteleva palvelutaso. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään liikennetarjonnan kehittämisestä, liityntäliikenteen toimintaedellytysten parantamisesta, liikenteen hoidon tehostamisesta, lippujärjestelmän kehittämisestä, lipun hintojen alentamisesta sekä matkustajapalvelujen parantamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään myös 4–10 §:ssä määritellyistä käyttötarkoituksista aiheutuneita kustannuksia.

13 §

Muuhun joukkoliikenteen kehittämiseen ja liikkumisen ohjaukseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta muuhun joukkoliikenteen kehittämiseen voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtion-avustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto. Joukkoliikenteen strategisesti merkittävien kehittämishankkeiden osalta valtionavustuksen myöntämisestä voi päättää myös liikenne- ja viestintäministeriö.

Valtionavustusta voidaan myöntää 1 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään suunnittelusta ja projektinhallinnasta aiheutuvia kustannuksia. Hankkeissa, joihin Euroo-

pan unioni myöntää tukea, hyväksyttävinä kustannuksina pidetään hankkeesta aiheutuvia kansallisia kustannuksia.

Valtionavustusta liikkumisen ohjaukseen voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, toimivaltaiselle viranomaiselle ja muulle yhteisölle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää 3 momentin mukaiseen tarkoitukseen enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävinä kustannuksina pidetään liikkumisen ohjaustoiminnan suunnittelusta, projektinhallinnasta ja toiminnan toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia.

14 §

Joukkoliikenteen suunnitteluun ja tutkimukseen myönnettävä valtionavustus

Valtionavustusta voidaan myöntää joukkoliikenteen suunnitteluun ja matkapalvelukeskuksen suunnitteluun. Tätä valtionavustusta ei kuitenkaan voida myöntää suurille kaupunkiseuduille eikä keskisuurille kaupunkiseuduille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua valtionavustusta voidaan myöntää yhdelle tai useammalle alueen kunnalle. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Suurten kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelman tekemiseen sekä kunnille ja muille yhteisöille voidaan myöntää valtionavustusta joukkoliikenteen esteettömyyden ja laadun parantamiseksi tehtävään suunnitteluun ja tutkimukseen. Valtionavustuksen myöntämisestä päättää Liikennevirasto.

Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia suunnittelu- ja tutkimuskustannuksista sekä matkapalvelukeskuksen projektinhallintakustannuksista.

15 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2013.

Tällä asetuksella kumotaan joukkoliikenteen valtionavustuksista 8 päivänä maaliskuuta 2012 annettu valtioneuvoston asetus (124/2012).

Liikenne- ja viestintäministeriö voi edelleen myöntää harkitsemassaan laajuudessa vuoden 2012 määrärahoista 8, 9 ja 11 §:ssä tarkoitettuja valtionavustuksia siltä osin kuin kyseisiä määrärahoja ei ole sidottu tai ministeriö ei siirrä niistä päättämistä Liikennevirastolle.

Helsingissä 11 päivänä huhtikuuta 2013

Liikenneministeri *Merja Kyllönen*

Hallitusneuvos Pekka Kouhia

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ EDITA PRIMA OY / EDITA PUBLISHING OY ISSN 1455-8904 / 1237-3419 (painettu)